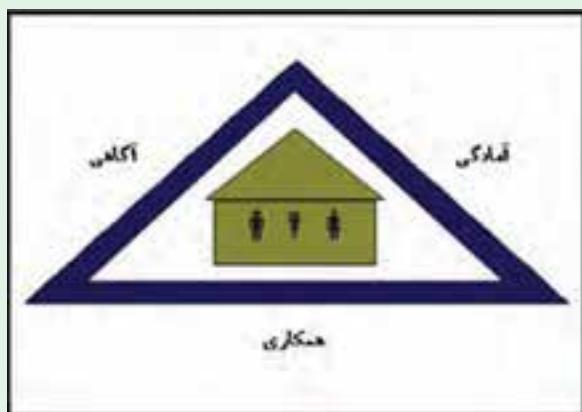

فصل دوم

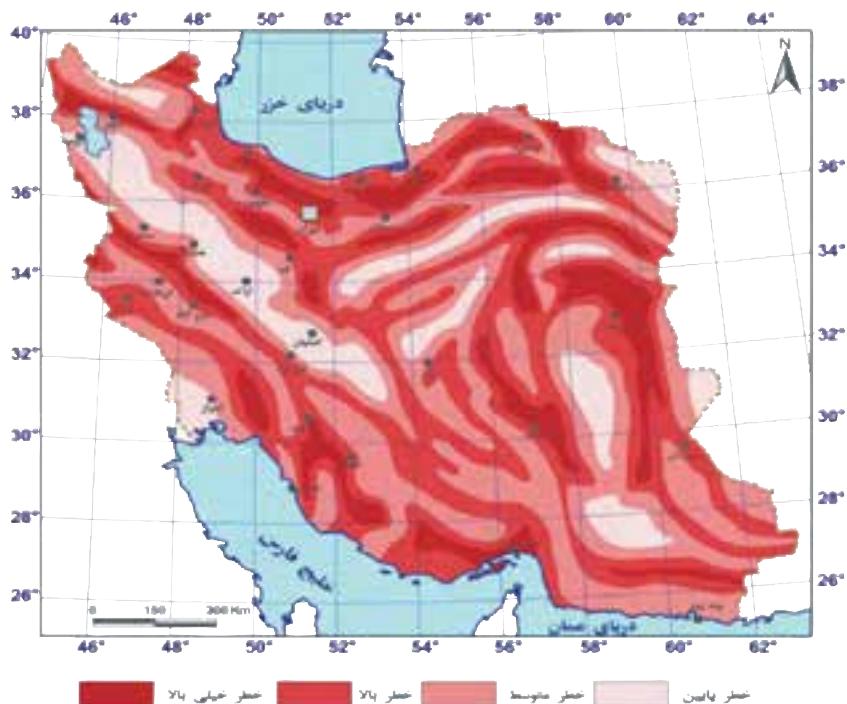
زلزله و راههای مقابله با آن

درس اول

ضرورت و اهمیت کسب آمادگی در برابر زلزله

به نقشه «خطر لرزه‌ای» ایران به دقت نگاه کنید.

- ۱- با توجه به راهنمای نقشه فوق مطالبی را که در مورد آن به نظرتان می‌رسد، بنویسید.

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانش‌آموز

۲- آیا می‌توانید محل وقوع چند زلزله بزرگ را که در کشور ما رخ داده است، نام ببرید؟

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانشآموز

آیا ما برای مقابله با زلزله آماده‌ایم؟

به تصاویر و بزیده جراید زیر نگاه کنید و به سوال‌ها پاسخ دهید.

از اخبار و تصاویر بالا چه پیامی دریافت می‌کنید؟ آیا کسب آمادگی بیشتر برای رویارویی با زلزله ضروری است؟

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانشآموز

راههای ایمنی در برابر زلزله

بشر با دانش کنونی خود قادر به پیش‌بینی زمان دقیق وقوع زلزله نیست. اما با در پیش گرفتن روش‌های مناسب می‌تواند خطرهای ناشی از این پدیده طبیعی را کاهش دهد.

تصاویر زیر را به دقت بررسی کنید.

آنچه از تصاویر بالا درباره راههای ایمنی برای آمادگی در برابر زلزله به ذهنتان می‌رسد، بنویسید.

پاسخ دانش‌آموز	نتیجه بحث کلاس

ارائه آموزش‌های صحیح همگانی و آماده‌سازی افسار مختلف جامعه، یکی از عوامل مؤثر در کاهش خطرهای ناشی از زلزله است.

پرسش

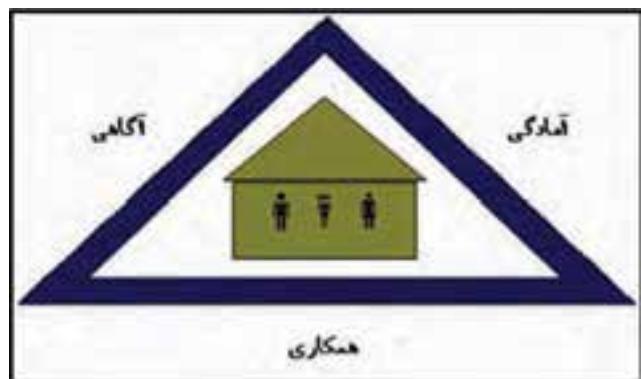
- ۱- به نقشهٔ خطر لزه‌ای ایران در صفحهٔ ۷۲ به دقت نگاه کنید و با استفاده از راهنمای نقشهٔ نام چهار شهر از کشورمان را که در منطقهٔ «خطر لزه‌ای بالا» و «خیلی بالا» قرار دارند، بنویسید.
- ۲- راه‌های ایمنی در برابر زلزله را نام ببرید.
- ۳- یک مورد از راه‌های ایمنی در برابر زلزله را شرح دهید.

فعالیت تکمیلی

شما دانشآموزان در آموزش خانواده و دوستان خود برای مقابله با زلزله، چه نقشی می‌توانید داشته باشید؟

درس دوم

ایمنی در برابر زلزله

مثلث فوق از سه ضلع آگاهی، آمادگی و همکاری تشکیل شده است که ارتباط تنگاتنگ این سه عامل می‌تواند ایمنی جامعه را در برابر صدمات ناشی از وقوع زلزله افزایش دهد.

آگاهی

مجموعه‌ای از دانش و اطلاعات افراد جامعه درباره پدیده زلزله و اقدامات قبل، هنگام و بعد از آن است.

آمادگی

افزایش توانایی‌های افراد جامعه برای انجام فعالیت‌های مناسب در زمان قبل، حین و پس از وقوع زلزله است.

همکاری

مشارکت همه افراد جامعه برای دست‌یابی به ایمنی است.

ایمنی در برابر زلزله همکاری آمادگی آگاهی

تصوّر کنید زلزله‌ای در یک شهر رخ داده است. مردم این شهر پس از وقوع زلزله به چه چیزهایی نیاز دارند؟

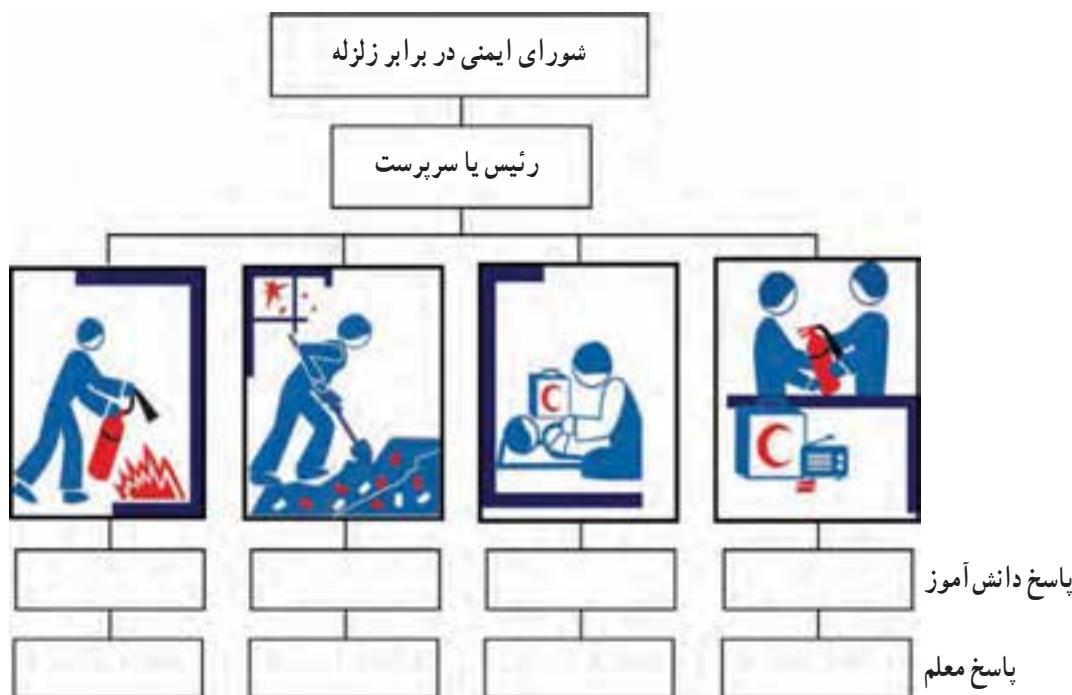
نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانش‌آموز

شورای ایمنی در برابر زلزله

زمانی که حادثه‌ای مانند زلزله رخ می‌دهد، شرایط عادی زندگی ما به شرایط بحرانی تبدیل می‌شود. به همین دلیل نیاز است گروهی که از قبل برای این بحران آماده شده‌اند، وارد عمل شوند و مشکلات به وجود آمده را برطرف کنند.

تصاویر مربوط به شورای ایمنی را نگاه کنید. این تصاویر نشان می‌دهد چه گروه‌هایی می‌توانند در شرایط بحرانی به مردم کمک کنند.

آیا می‌توانید نام گروه‌های زیر را بنویسید؟

برنامه‌ریزی، مشارکت، همکاری و هماهنگی در پیش‌بود فعالیت‌های گروهی امری مؤثر و ضروری است.

نکتهٔ مهم : انجام بسیاری از وظایف گروه‌های شورای اینمنی تنها از عهدهٔ امدادگران دوره دیده و با تجربه بر می‌آید و در توان داش آموزان نیست؛ بنابراین هریک از وظایف براساس توانایی و آمادگی تعیین خواهد شد.

آشنایی با وظایف شورای اینمنی در برابر زلزله

(الف) گروه تدارکات و پشتیبانی

گروه تدارکات و پشتیبانی با هدف فراهم آوردن امکانات و تجهیزات مورد نیاز و برقراری دوره‌های آموزشی و پشتیبانی مناسب، تشکیل می‌شود.

وظایف گروه

- ۱- تهیهٔ فهرست از تزدیک‌ترین مراکز امدادی و درمانی، آتش‌نشانی، نیروی انتظامی و... به همراه شماره تلفن و آدرس
- ۲- تهیهٔ وسائل ضروری گروه‌های دیگر
- ۳- کنترل کردن اسمایی و تعداد داش آموزان (بعد از زلزله نباید کسی بدون هماهنگی از محیط مدرسه خارج شود.)
- ۴- ایمن‌سازی محیط مدرسه
حال در مورد وظایف گروه بحث و گفت‌وگو کنید تا آمادگی لازم را جهت انجام مانور داشته باشد.

(ب) گروه نجات و امداد

بعد از وقوع زلزله ممکن است در اثر ریزش آوار، شکستن شیشه‌ها و... افرادی که در جاهای نامناسب قرار دارند، مجروح شوند؛ بنابراین، گروه نجات و امداد با هدف کمک به مجروحان و مصدومان تشکیل می‌شود.

وظایف گروه

- ۱- امدادرسانی به مجروحان
- ۲- انتقال مجروحانی که جراحت‌های عمیق دارند، به مراکز درمانی
- ۳- صحبت کردن با بیماران و روحیه و امید دادن به آنها
- ۴- اسکان و تعیین مکان مناسب برای داش آموزان (به دور از ساختمان‌ها و دیوارها، جایی مانند وسط حیاط مدرسه)

(پ) گروه جست‌وجو

پس از هر زلزله، احتمال خراب شدن ساختمان‌ها، ریزش آوار و حبس شدن افراد در مکان‌های مختلف وجود دارد. این گروه با هدف جست‌وجو برای یافتن افرادی که در موقعیت‌های خطرناک هستند، تشکیل می‌شود.

وظایف گروه

- ۱- جست وجو برای یافتن مجروحان و افراد
- ۲- جلوگیری از ورود افراد به داخل ساختمان (این گروه باید از ورود افراد به مکان‌های پر خطر جلوگیری کند).
- ۳- انتقال مجروحان به جای مناسب (افراد این گروه باید دوره‌های هلال احمر را نیز بگذرانند و انواع حمل مجروح را با توجه به نوع جراحت‌ها فرا بگیرند).
- ۴- بررسی ساختمان از نظر نشت گاز، قطع برق و شکستن لوله‌های آب
ت) گروه آتش‌نشان

پس از وقوع زلزله، احتمال نشت گاز، اتصال سیم‌های برق و در نهایت آتش‌سوزی وجود دارد؛ بنابراین گروه آتش‌نشان با هدف کنترل و نظارت برای افزایش اینمنی تشکیل می‌شود.

وظایف گروه

- ۱- خاموش کردن آتش

۲- بررسی ساختمان از نظر احتمال آتش‌سوزی

- ۳- بررسی ساختمان از نظر احتمال خطرهای بعدی (برق‌گرفتگی، نشت گاز و...).

ایمن‌سازی محیط زندگی در برابر زلزله

هنگام وقوع زلزله، سقوط، پرتاب و افتادن برخی وسایل مانند کمد، یوفه و کتابخانه ممکن است باعث به وجود آمدن صدمات و حتی تلفات شود. به همین دلیل نیاز است با به کارگیری برخی روش‌ها از سقوط و افتادن این وسایل جلوگیری کنیم.

اگر وسایل موجود در تصاویر، محکم در جای خود نصب می‌شدند، خطر سقوط آنها کم‌تر نمی‌شد؟

بنظر شما، هنگام وقوع زلزله در مدرسه چه خطرهایی دانشآموزان را تهدید می‌کند؟

پاسخ دانشآموز	نتیجه بحث کلاس

با دقت در تصاویر زیر، مشخص کنید که هر تصویر به چه مکانی از مدرسه مربوط می‌شود و در هریک از آنها چه اقدامات ایمنی انجام شده است؟

۲

۱

پاسخ دانشآموز	نتیجه بحث کلاس
	-۱
	-۲

فعالیت تکمیلی

با توجه به آنچه که تاکنون آموخته‌اید، نسبت به تهیه چک‌لیست (فهرست) نکات ایمنی در مدرسه و منزل با مشورت گروه اقدام کنید و به کلاس ارائه دهید.

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانش‌آموز	
		مدرسه
		خانه

پرسش

۱- نام گروه‌های چهارگانه شورای ایمنی را بنویسید.

۲- چهار مورد از راه‌های ایمن‌سازی آزمایشگاه و کتابخانه را بنویسید.

۳- چهار نمونه از وسایل ضروری گروه آتش‌نشانی را نام بیرید.

درس سوم

در زمان وقوع زلزله چه باید کرد؟

تجربه نشان داده است که آگاهی و آمادگی قبل از وقوع زلزله هم چنین انجام عکس العمل مناسب و به دور از عجله در هنگام وقوع زلزله، تأثیر زیادی در حفظ سلامت افراد داشته است. بنابراین به دست آوردن آمادگی لازم و انجام اقدامات صحیح در هنگام وقوع زلزله ضروری است.

تصاویر زیر را به دقت نگاه کنید.

۲

۱

۴

۳

با توجه به تصاویر، در زمان وقوع زلزله احتمال بروز چه خطرهایی وجود دارد؟ چهار مورد را نام ببرید.

ردیف	پاسخ دانشآموز	نتیجه بحث کلاس
۱		
۲		
۳		
۴		

مکان‌های مناسب و نامناسب مکان‌های مناسب

مکان‌های مناسب به جاهایی گفته می‌شود که در زمان وقوع زلزله، احتمال خطر و آسیب‌پذیری در آن محل کمتر است.

مکان‌های نامناسب

مکان‌های نامناسب به جاهایی گفته می‌شود که در زمان وقوع زلزله، احتمال خطر و آسیب‌پذیری در آن محل بیشتر از جاهای دیگر است.

اکنون با توجه به آنچه گفته شد، مکان‌های «مناسب» و «نامناسب» را در هریک از تصاویر زیر مشخص کنید.

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانشآموز	
مکان مناسب :	مکان مناسب :	
مکان نامناسب :	مکان نامناسب :	

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانشآموز	
مکان مناسب :	مکان مناسب :	
مکان نامناسب :	مکان نامناسب :	

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانشآموز	
مکان مناسب :	مکان مناسب :	
مکان نامناسب :	مکان نامناسب :	

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانشآموز	
مکان مناسب :	مکان مناسب :	
مکان نامناسب :	مکان نامناسب :	

پناهگیری صحیح هنگام وقوع زلزله

۱- به نظر شما در زمان وقوع زلزله چه کار باید کرد؟ هر یک از اقدامات انجام شده در تصاویر را بنویسید.

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانشآموز	

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانشآموز	

نکته: برای پناهگیری حتماً از گوشۀ دیوار داخلی استفاده کنید. (دیوار داخلی به جایی گفته می‌شود که پشت آن فضای خارجی مانند حیاط، کوچه و خیابان نباشد.)

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانشآموز	
		

نکته: راه‌پله‌ها محل‌های مناسبی برای پناهگیری نیستند اما اگر در زمان وقوع زلزله در آن مکان بودید، در کنار دیوار روی پله نشسته و از سر خود مراقبت کنید.

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانشآموز	
		

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانشآموز	
		

نتیجه بحث کلاس	پاسخ دانشآموز	
		

نکته : به یاد داشته باشیم، تمام پناهگیری‌ها با فرض مقاوم بودن ساختمان در برابر زلزله انجام می‌شوند.

توجه : به علت وجود پس‌لرزه‌ها، پس از اتمام تکان‌های زلزله با حفظ آرامش و بدون هجوم، به فضای باز بروید و در مکانی دور از ساختمان‌ها، تیرهای چراغ برق و وسایل خطرناک بمانید.

۱- با توجه به آن‌چه که آموخته‌اید، ۴ مورد از فضاهای مناسب و نامناسب «آزمایشگاه» و «کتابخانه» را بنویسید.

۲- فرض کنید زلزله‌ای رخ داده است و شما در کلاس درس هستید. چه محلی را برای پناهگیری انتخاب می‌کنید؟ پناهگیری را انجام دهید.

۳- مکان‌های «مناسب» و «نامناسب» را به ترتیب با رنگ‌های سبز و قرمز در محل‌هایی که مراجعه می‌کنید، مشخص کنید و بنویسید (آزمایشگاه، نمازخانه، حیاط، راهرو و...).

درس چهارم

بعد از وقوع زلزله چه باید کرد؟

با دقّت به تصاویر نگاه کنید و بگویید بعد از وقوع زلزله چه مواردی را باید رعایت کرد؟

۱

۲

۳

۴

۵

۶

ردیف	پاسخ دانشآموز	نتیجه بحث کلاس
۱		
۲		
۳		
۴		
۵		
۶		

علاوه بر پاسخ‌هایی که در جدول صفحه قبل دادید، موارد دیگری از اقدامات پس از وقوع زلزله را بنویسید.

نکته: هنگام وقوع زلزله، در صورتی که به رادیو دستی دسترسی دارید، آخرین اطلاعات و دستورالعمل‌های ضروری را دریافت کنید.

کتاب‌نامه

ردیف	نام کتاب	نام نویسنده	انتشارات
۱	حاطرات «دا»	سیده اعظم حسینی	سوره مهر
۲	حاطرات مرضیه حدیدچی (دیگر)	محسن کاظمی	سوره مهر
۳	در کمین گل سرخ – زندگی نامه شهید صیاد شیرازی	محسن مومنی	سوره مهر
۴	بابا نظر – حاطرات شهید نظرنژاد	مصطفی رحیمی	سوره مهر
۵	خاک‌های نرم کوشک – زندگی نامه شهید برونسی	سعید عاکف	ملک اعظم
۶	جهاد	شهید مطهری	صدر
۷	حماسه‌سازان پایداری – بسیج در آیینه رهنمودهای مقام معظم رهبری	–	دفتر نشر فرهنگ اسلامی
۸	آشنایی با پدافند غیرعامل	–	عبد
۹	سلمان فارسی	منیر الدین بیروتی	مدرسه
۱۰	سلمان فارسی حقیقت جاودان	ناهید طبیبی	بهشت بینش
۱۱	سربداران	محسن حجری	مدرسه
۱۲	اسیر کوچک – حاطرات غلامرضا رضازاده	حسین نیری	سوره مهر
۱۳	سفر سرخ – مسلم بن عقیل	مجید مسعودی	مرزبانان خورشید
۱۴	پاییز ۵۹ – حاطرات زهره ستوده	رقیه میرابوالقاسمی	سوره مهر
۱۵	یکشنبه آخر – حاطرات معصومه رامهرمزی	–	سوره مهر
۱۶	دوره درهای بسته ۲ – حاطرات فاطمه ناهیدی (آزاده)	–	روایت فتح
۱۷	دوره درهای بسته ۴ – حاطرات منصور کاظمیان (آزاده)	–	روایت فتح
۱۸	چمران به روایت همسر شهید	–	روایت فتح
۱۹	مهدی باکری به روایت همسر شهید	–	روایت فتح
۲۰	دقایقی به روایت همسر شهید	–	روایت فتح
۲۱	کاظمی به روایت همسر شهید	–	روایت فتح
۲۲	حمدی باکری به روایت همسر شهید	–	روایت فتح
۲۳	فکوری به روایت همسر شهید	–	روایت فتح
۲۴	دوران به روایت همسر شهید	–	روایت فتح

روایت فتح	-	یاسینی به روایت همسر شهید	۲۵
روایت فتح	-	بابایی به روایت همسر شهید	۲۶
روایت فتح	-	زن الدین به روایت همسر شهید	۲۷
روایت فتح	-	همت به روایت همسر شهید	۲۸
مدرسه	حبیب یوسف زاده	شهید باکری	۲۹
مدرسه	احمد دهقان	شهید چمران	۳
سوره مهر – نشر شاهد	اصغر فکور	مردی با چفیه سفید – براساس زندگی شهید عباس کریمی	۳۱
سوره مهر – نشر شاهد	مرجان فولادوند	پروانه در چراغانی – براساس زندگی شهید خرازی	۳۲
سوره مهر – نشر شاهد	داود بختیاری	پرواز سفید – براساس زندگی شهید عباس بابایی	۳۳
سوره مهر – نشر شاهد	داود بختیاری	پاوه سرخ – براساس زندگی شهید چمران	۳۴
سوره مهر – نشر شاهد	داود امیریان	آفای شهردار – براساس زندگی شهید مهدی باکری	۳۵
سوره مهر – نشر شاهد	رحیم مخدومی	معلم فراری – براساس زندگی شهید همت	۳۶
سوره مهر	احمد دهقان	روزهای آخر – داستان دوران جنگ	۳۷
سوره مهر	حبیب احمدزاده	داستان‌های شهر جنگی	۳۸
سوره مهر	احمد دهقان	سفر به گرای ۲۷ درجه (رمان)	۳۹
مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران	محمد درودیان	خوبین‌شهر تا خرمشهر	۴
سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	شهید چمران	خدا بود و دیگر هیچ نبود	۴۱
ایران سبز	سرهنج اسدی	هر چند دیر – جوانی شهید صیاد شیرازی	۴۲
روایت فتح	احمد جبل عاملی	تو که آن بالا نشستی – شهید زن الدین	۴۳